

Årets sortförsök

Sju nya sorter på listan

Nu är det avgjort vilka sorter som kommer till marknaden 2022. Det är fem nya sorter som kvalat in på listan, varav två Conviso-sorter. Dessutom har åtta testsorter valts ut och med tolv sorter kvar i odling, blir det 25 sorter att välja mellan. I topp i år är två nya testsorter, Gabriela KWS och Fabienna KWS.

Bästa marknadssort över tre år är Caprianna KWS och det är tätt i toppen med endast 70 kronor ned till Selma KWS. Trotjänaren Daphna håller på att bli omsprungen av yngre sorter med framför allt bättre sockerhalt. För tredje året kan fler aktörer än Nordic Sugar sälja betfrö.

Till nästa år erbjuds sjutton bra sorter på listan. Tre av sorterna är toleranta mot ALS-hämmare (Conviso-sort). Sju av sorterna är nematodtoleranta, inklusive en av Conviso-sorterna, och två toleranta mot *Aphanomyces*. Två sorter, Cartoon och Hopper Smart, ligger i utfasning och kan odlas för sista året kommande säsong, men presenteras inte i tabellerna.

Att välja rätt sort

De viktigaste egenskaperna vid sortval är högt sockerutbyte och stabilitet över åren. Sorterna på listan är väl provade och alla goda val. Använd gärna sorttabellen och prioritera efter dina förhållanden och behov. För att sprida risken rekommenderas att välja två till fyra olika sorter, beroende på hur stor betareal du kontrakterat.

Det nya upplägget att testsorternas försäljning främst begränsas av frötillgången ger fler möjlighet att prova nytt material. Potentialen är ofta högre i nytt material, men så även risken. Testsystemet är tänkt som en kvalitetscheck av sorten när firmorna ska producera en större volym frö. Så min rekommendation är att prova nytt på en mindre areal och gärna dela

Aktuella sorter för odling 2022, provade under tre år. Medeltal av 16 försök 2019-2021

Sort	Sortägare	Antal plantor		Renvikt	Sockerhalt	Polsockerskörd		Renhet	Intäkt
		1000-tal/ha							
		50 %	slutlig	ton/ha	%	ton/ha	rel tal	%	kr/ha
Medeltal marknadssorter 2021		51	102	91,6	17,6	16,1	100	89,3	31 250
Caprianna KWS	KWS	51	105	96,1	17,8	17,1	106	89,1	1 930
Selma KWS	KWS	43	96	93,1	18,1	16,8	104	90,2	1 860
Cascara KWS	KWS	58	100	95,8	17,6	16,9	105	90,7	1 700
Daphna	KWS	55	101	99,5	17,1	17,0	106	90,8	1 580
Evalotta KWS	KWS	58	103	94,5	17,8	16,8	104	88,2	1 320
Trixx	Hilleshög	53	103	93,8	17,7	16,6	103	90,2	1 250
Annatina KWS	KWS	44	99	94,2	17,7	16,6	103	88,6	1 050
Nasser	Strube	59	103	95,3	17,4	16,5	103	90,3	690
Castello	Hilleshög	53	101	90,6	17,8	16,1	100	90,6	310
Ingvar	Strube	60	102	88,3	18,1	16,0	99	89,5	170
Klimt	Strube	39	102	90,3	17,8	16,0	99	89,5	-50
Tattoo	Hilleshög	52	102	91,4	17,6	16,0	100	89,7	-160
Smart Sinja KWS	KWS	44	97	89,5	17,9	15,9	99	88,5	-240
Whisky	SESVdH	57	107	94,2	17,2	16,1	100	89,7	-320
Fortnox	Hilleshög	47	101	89,5	17,7	15,8	98	90,2	-450
Sandpiper Smart	SESVdH	37	98	80,8	18,0	14,5	90	88,4	-2 960
Smart Renja KWS	KWS	54	100	76,8	18,4	14,1	87	84,5	-4 150
LSD		5	2	2,8	0,2	0,5		0,7	
CV%		30	6,5	6,4	2,0	6,5		1,6	

Sorter i grönt är nya marknadssorter 2022.

ett fält för att kunna jämföra med en beprövad sort, som du känner väl.

Tre års provning

I treårsresultaten från 16 försök (2019–2021) övertygar tre sorter med hög och stabil nivå. För andra året i rad toppar Capri-anna KWS listan med bäst ekonomi, tätt följd av Selma KWS och Cascara KWS. Det är tätt i toppen och medaljörerna överträffar Daphna, som trots en andraplats i sockerskörd, får lämna pallplats på grund av klart lägre sockerhalt. Även Evalotta KWS, Annatina KWS och Trixx avkastar signifikant mer än genomsnittet av odlade sorter.

Fem nya sorter presenteras till nästa säsong: Annatina KWS och Nasser (Strube) samt den nematodtoleranta Castello (Hilleshög), plus två Conviso-sorter, Smart Sinja KWS och Sandpiper Smart (SESvdH). Med fokus på de tre förstnämnda (klassiska) sorterna kan de inte skiljas åt med statistisk säkerhet. Tendensen är dock att Annatina KWS och Nasser har högst sockerskörd medan Castello och Annatina KWS har högst sockerhalt. Det som straffar Annatina KWS är en sämre renhet och rotfåra. Castello har även testats två år i nematodförsöken, som du kan läsa mer om i artikeln ”Nematodtoleranta sorter”.

Säsongen 2021

Trots en kall vår statade sådden i normal tid, men blev utdragen på grund av regn. I praktiken blev medelsådatum (13 april)

Sorter i topp. I årets sortförsök testades 74 sorter. Av dessa är 30 nematodtoleranta och 16 ingår i Conviso-konceptet. Till nästa år kan du välja på 17 bra marknadssorter och åtta nya testsorter.

fyra dagar senare än femårs-genomsnittet. Uppkomsten gick långsamt även i sortförsöken och SLU:s försök i nordöstra Skåne fick kasseras på grund av dåligt plantantal. I juni kom värmen och tillväxten tog fart, även om torka bromsade en del fält. Nederbörden i augusti räddade situationen och hösttillväxten imponerar i försöken som blev skördade sist på säsongen.

I sortförsöken avkastade marknadssorterna i genomsnitt 15,2 ton socker per hektar i de svampbehandlade leden, vilket är 900 kg mindre än 2020. Sockerhalten är också lägre i år, i genomsnitt för marknadssorterna är den 17,6 procent medan den var 18,2 procent i sortförsöken 2020.

Alla marknadssorterna 2021 används som mätare i sortförsöken. Intäkten är räknad på de

nya förutsättningarna för 2022 års ettåriga kontrakt. Tänkvärt är att i år är tre ALS-toleranta sorter inkluderade bland marknadssorterna, vilket sänker genomsnittet. Treårs-genomsnittet för marknadssorterna i sortförsöken i svampbehandlade led ligger på 91,7 ton per hektar med 17,6 procent sockerhalt, vilket ger 16,1 ton socker per hektar. Variationerna mellan åren är anledningen till att treårs-genomsnittet väger tungt i bedömningen av sorterna. Rent generellt gäller att välja sorter med bred anpassningsförmåga till sin odling.

Den gångna säsongen såddes allt sockerbetsfrö i Sverige med Force insektsbetning. Tillväxten var långsam i april och maj, och omfattningen av framför allt trips var större än de senaste två åren och två av försöken fick bekämpas med pyretroid.

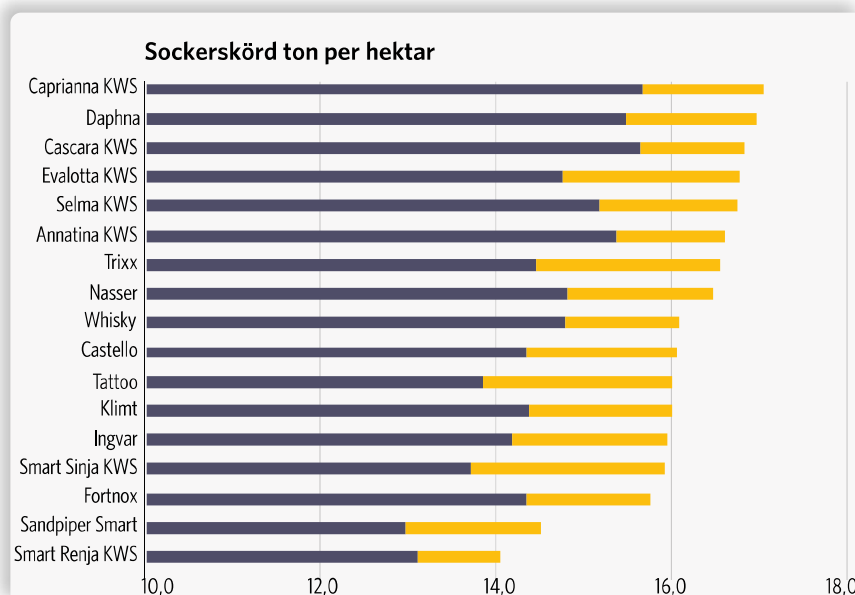
Det är tydligt att den nya situationen kräver beredskap mot insekter, även i sortförsöken.

Bladsvampar kostar

I de svenska försöken behandlas två av blocken mot bladsvamp enligt försöksvärdens strategi. I år startade angreppen av mjöldagg och rost som normalt i slutet av juli och angreppen växte ganska långsamt under en sval och ostadig augusti månad. Det är intressant att merskörden för att behandla årets marknadssorter i genomsnitt är elva procent eller 1,6 ton socker per hektar, vilket är i nivå med 2020. Av sorterna till nästa år visar Smart Renja KWS den minsta merskörden och Smart Sinja KWS den största. Sorterna Tattoo, Trixx och Evalotta KWS betalar bra för behandling mot bladsvampar.

Information om avkastningen i de obehandlade blocken får en praktisk betydelse i det att sorten kan förväntas stå emot angrepp i lägen då svamptrycket ökar snabbt på grund av exempelvis väderleken. Resultaten följer tidigare erfarenheter att det finns mer att hämta vid sen upptagning. Sorterna Caprianna KWS, Cascara KWS, Daphna och Annatina KWS avkastar bäst i obehandlat mot bladsvampar.

I år gav sortförsöket på Säbyholm utanför Landskrona högst skörd på 16,0 ton socker per hektar och högst sockerhalt på 18,0 procent för marknadssorterna i behandlade led. Här har svampbehandlingen gett motsvarande 0,6 ton mer socker

Merskörd i gult. Bladsvampsbehandling i sockerbeter är bland det lönsammaste du kan göra. I år ger det i genomsnitt elva procent merskörd i sortförsöken. Sorterna till nästa säsong är ordnade fallande efter sockerskörd i behandlade led.

per hektar, vilket är mindre än genomsnittet trots att försöket var det sist skördade av sortförsöken. Försöket på Lönnstorp togs upp först (vecka 38) och avkastade i genomsnitt 13,1 ton per hektar, med en merskörd för svampbehandling på 1,1 ton per hektar i genomsnitt för marknadssorterna.

Renheten inte lika avgörande

Pratar vi renhet och sortval kommer vi snabbt till slutsatsen att störst betydelse för renheten har höjd över marken och rotskörd. Straffet för smutsiga betor minskade i fjol och den generella rekommendationen är därför att ta upp betorna skonsamt så förlusterna minimeras under lagringen.

I årets försök är det Cascara KWS, Castello och Fortnox som har bättre renhet än genomsnittet av marknadssorterna. De står alla högt, liksom Selma KWS och Daphna. Ofta ser vi

att en sort med stora betor som har mindre yta mot jorden per kg beta än en mindre får bättre renhet. Detsamma gäller för sorter som står högt i marken. Sambandet mellan renhet och rotskörd är inte lika tydligt över tre år, vilket troligen beror på att vid bättre upptagningsförhållanden får rotformen större inverkan på renheten. Klimt, Whisky, Nasser, Ingvar och Tattoo utmärker sig tillsammans med testsorten Morgan med bäst rotform 2021.

Stocklöpning

Planerar du att så sockerbeterna något fält extra tidigt rekommenderar jag att läsa artikeln om stocklöpning extra noga. Här presenterar Joakim Ekelöf och Rikard Andersson resultaten från de extremt tidigt sådda stocklöpningsförsöken med syftet att sortera fram sorter som klarar våra odlingsförhållanden. Samtidigt kan vi

Sorter för testodling 2022, provade under två år. Medeltal av tio försök 2020-2021

Sort	Sortägare	Testas i segment för		Antal plantor		Renvikt	Sockerhalt	Polsockerskörd		Renhet	Intäkt
				1000-tal/ha							
		Nematod-tolerans	Aph-tolerans	50 %	slutlig	ton/ha	%	ton/ha	rel tal	%	diff kr/ha
Medeltal marknadssorter 2021				51	100	87,5	17,9	15,7	100	90,1	30 770
Fabienna KWS	KWS	x		50	103	91,2	18,6	16,9	108	90,4	3 130
Gabriela KWS	KWS	x		54	101	90,7	18,4	16,7	106	90,3	2 380
Tessina KWS	KWS			50	100	87,2	18,6	16,2	104	88,9	1 490
Fanfare	Hilleshög			48	100	86,9	18,5	16,0	102	89,7	1 120
Morgan	Strube			61	100	88,3	18,0	15,8	101	91,4	570
Smart Fjola KWS	KWS		x	55	102	85,3	18,0	15,3	98	88,5	-880
Smart Iberia KWS	KWS		x	42	98	81,7	18,2	14,8	95	88,7	-1 690
Smart Laikika KWS	KWS	x		47	96	77,2	18,3	14,1	90	86,6	-3 270
LSD				5	3	3,2	0,2	0,6		0,8	
CV%				24	7	6,1	1,8	6,1		1,5	

Sorterna i grönt är toleranta mot ALS-hämmare.

välja rätt sort till de eventuellt tidiga sådderna i mars och undvika stocklöpare i praktiken.

Sortval mot *Aphanomyces*

Har du areal med hög smitta av *Aphanomyces*, krävs en strategi att på sikt höja markvärdena. Men under vissa förhållanden har man inte möjlighet att investera i marken och rätta upp markvärdena med kalk och växtnäring, utan en *Aphanomyces*-tolerant sort kan då garantera miniminivån i betodlingen. Det är sorten Selma KWS som tillsammans med Daphna och Trixx, båda nematodtoleranta, visar stabila resultat på hög nivå i sortförsöken 2019–2021 på smittade fält.

Ett annat sätt att bedöma sorterna för *Aphanomyces*-tolerans är i växthusförsök och här toppar i år sorterna Evalotta KWS och Smart Renja KWS tillsammans med nyheterna Annatina KWS och Smart Sinja KWS.

Sort att lagra

Det är nu tredje säsongen vi mätt penetrometermotstånd i sortförsöken i ett urval sorter innan de skördas för att lära mer om sambanden mellan sort, hårdhet, mekaniska skador och lagringsförluster. Detta arbete har fört oss vidare och med start i år testar vi även sorternas respiration. Inom NBR är målsättningen att utveckla en metodik som kan visa sorternas lämplighet för att lagras och på sikt vill vi kunna rekommendera sorter för lagring till kampanjens slutskede.

Nyheter testas

Dessutom har åtta testsorter valts ut till att säljas med introduktionsvolym 2022. Tre av firmorna har med var sin sort till odling i fält utan nematoder: Fanfare, Tessina KWS och Morgan. Dessutom finns två nya nematodtoleranta sorter: Fabienna KWS och Gabriela KWS. I Conviso-segmentet in-

troduceras tre nya: Smart Iberia KWS och Smart Fjola KWS samt den nematodtoleranta Smart Laikika KWS.

Testsorterna bedöms som särskilt intressanta för framtiden och presenteras närmare i artiklarna med fokus på nematodtoleranta sorter och Conviso-sorter. Prova gärna och följ upp mot en beprövad sort i samma fält.

Sorter som lämnar

Det är fem marknadssorter som inte kommer att fortsätta att säljas: Farina KWS, Cartoon, Fenja KWS, Hopper Smart och Smart Rivetta KWS. Testsorterna Comet och Satie kommer inte heller att fortsätta på listan till 2022.

Läs mer om årets sortförsök i Sverige och Danmark på www.nordicbeet.nu

Desirée Börjesdottir
NBR Nordic Beet Research